

Nederlandsch Boschbouw-Tijdschrift

Oprichter Dr. J. R. Beversluis

Orgaan van de

Nederlandsche Boschbouwvereniging

12e Jaargang

No. 3

Maart 1939

Oorspronkelijke Bijdragen

FORSTMEISTER Dr. h.c. F. ERDMANN

TACHTIG JAAR

door

F. W. Wessels.

Op 16 Maart a.s. hoopt Dr. F. Erdmann te Neubrunchhausen zijn tachtigsten verjaardag te herdenken. In dit tijdschrift mag een hartelijke gelukwensch voor dezen hoogst verdienstelijken en sympathieken boschbouwer niet ontbreken!

Dr. F. ERDMANN.

Ik beschouw het als een bijzonder voorrecht, aan dezen grooten geleerde, wien de Nederlandsche boschbouw zoo bijzonder veel te danken heeft, eenige regelen te mogen wijden.

Gevoelens van dankbaarheid en eerbied vervullen ons

jegens dezen man, van wien men zonder eenige overdrijving mag zeggen, dat hij zijn leven heeft gesteld in dienst van den boschbouw. Dankbaar zijn wij hem in de eerste plaats voor zijn baanbrekend werk op het gebied van den modernèn boschbouw, waardoor hij, in overeenstemming met hetgeen door wijlen A. J. van Schermbeek in Nederland werd gedaan, vooral ook in ons land den boschbouw op een hooger peil en een veel ruimer plan heeft gebracht. Aan Erdmann komt — met Van Schermbeek — de groote verdienste toe, dat hij, steunend op een langdurige praktische ervaring, de wetenschappelijke grondslagen heeft gelegd voor den modernen boschbouw. Erdmann heeft de vroegere leerlingen van Van Schermbeek weer gegrepen en met nieuwe geestdrift vervuld; hij heeft ons, door woord en geschrift, overtuigd van de groote waarde, die moet worden gehecht aan het ingewikkelde complex van groeiplaatsfactoren als grondslag voor het productievermogen der houtsoorten. Hij heeft ons doordrongen van de groote beteekenis, die — vooral in ons humide klimaat — moet worden toegekend aan de wisselwerking tusschen houtsoort en groeiplaats of, ruimer gezegd, aan den onderlingen invloed, die vegetatie, bodem en klimaat op elkaar oefenen.

Erdmann bezit de gave, zijn ideeën op duidelijke en overtuigende wijze naar voren te brengen en te verdedigen; zijn voordrachten en talrijke publicaties getuigen van een diepgaande wetenschappelijke studie en een rijke ervaring. Dankbaar zijn wij dezen pionier voor zijn steeds opbouwende kritiek en voor de nieuwe gezichtspunten, die hij ons altijd weer opent, zoowel wanneer het vraagstukken nopens de bebossching van woeste gronden betreft, als wanneer het geldt de verbetering en instandhouding van bestaand bosch. Zijn leidende gedachte is daarbij steeds gericht op het scheppen en instandhouden van een gezonden en werkzamen bodem en van een duurzaam boschbedrijf. Wie Erdmann wel eens heeft beschouwd als een „wonderdokter”, die voor elk geval, dat men hem voorlegt, een recept gereed heeft, heeft dezen grooten boschbouwkundige nimmer begrepen!

Met eerbied vervult ons zijn rustelooze arbeid, zijn onverwoestbaar optimisme en zijn vertrouwen in de uiteindelijke erkenning van de juistheid der grondslagen van den modernen boschbouw, zijn „Waldbau auf natürlicher Grundlage”. Eerbied koesteren wij ook voor zijn nooit verslappende strijdvareidigheid en de groote liefde voor zijn levenswerk, dat nooit gericht was op eigenbelang, doch dat slechts één motief kende: „Ik dien”.

Reeds in 1895 kwam Erdmann — zij het niet door een bezoek aan ons land — in aanraking met den Nederlandschen boschbouw. In dat jaar en in 1896 hield A. J. van Schermbeek, wiens nagedachtenis in onzen kring nog

steeds in de dankbaarste herinnering wordt gehouden, te Hildesheim en Soltau voor de Nord-West-Deutsche Forstverein voordrachten over boschbouwkundige onderwerpen,¹⁾ die geheel op het onderzoeksgebied van Erdmann lagen. In dien tijd groeide tusschen deze beide mannen een trouwe vriendschap, waarvan Erdmann nog in 1923 getuigde: „Viel, unendlich viel verdanke ich Ihrem grossen „waldbaulichen Reformator, Herrn van Schermbeek. „Was dieser Mann für die Forstwissenschaft im Allgemeinen, „für die Forstwirtschaft Ihres Landes im Besonderen geleistet hat, wird erst eine spätere Generation voll zu würdigen wissen“.

Na het overlijden van van Schermbeek werd de band tusschen Erdmann en den Nederlandschen boschbouw niet verbroken; integendeel, Neubruchhausen werd geleidelijk het doel van studiereizen voor menig Nederlandsch boschbouwer en boschbouwstudent. Sommige mijner lezers weten uit eigen ervaring, welk een voorrecht het is, onder persoonlijke leiding van Erdmann zijn zij vroegere houtvesterij „Erdmannshausen“, waar hij 32 jaar lang heeft gewerkt, te leeren kennen. Daar verrijkt men zijn boschbouwkundige kennis op allerlei gebied, leert men het „zweialtrige Betrieb“ en de menging beuk-zilver-spar-lariks in alle geleidingen kennen, krijgt een inzicht in allerlei maatregelen betreffende bodem- en opstandsverpleging en zooveel meer! Waar wordt men voorts zoo gastvrij ontvangen als in de oude, gezellige houtvesterswoning te Neubruchhausen?

Aan weerszijden groeide de behoefte, ook gezamenlijk de bosschen in ons land te gaan zien. Op voorstel van wijlen E. Hesselink noodigde onze vereeniging in 1923 Erdmann uit tot een bezoek, dat plaats vond van 23 Mei tot 2 Juni. Voor velen was het hoogtepunt van deze studiereis Erdmann's voordracht „Bodenerkrankung“, voor onze vereeniging gehouden op 30 Mei te Wageningen.²⁾ Hij besloot deze zeer belangwekkende lezing met de woorden:

„Meine Herren, ich bin am Ende meiner Ausführungen. „Das Programm zur Bekämpfung der Bodenerkrankung, das „ich Ihnen vorzuführen mir erlaubte, bedeutet einen Bruch „mit der bisher herrschenden Wirtschaftsweise, gleichzeitig „aber auch eine Wiederannäherung an das von der Natur „Gewollte. Denn die Natur schafft keine reinen Bestände, „sondern Mischbestände; sie kennt keine Tieflockerung, son-

¹⁾ „Die Moorbildung im Walde und deren Folge für den forstlichen Betrieb auf feinkörnigen Sandböden“.

„Unter welchen Umständen ist die Entnahme eines lebenden Bodenüberzuges aus Kiefernforsten wirtschaftlich zulässig.“

²⁾ De uitgave „Jaarverslagen 1911-1924 van de Nederlandsche Boschbouwvereeniging“ bevat een uitvoerige beschrijving van deze studiereis; de voordracht is daarin volledig opgenomen.

„dern nur eine von der Oberfläche ausgehende Einwirkung „auf den Boden; sie pflanzt nicht, sondern sie säet uns sie „liess in Holland und Nordwestdeutschland Laubholz wach- „sen, bis der Mensch auf den Gedanken kam, sie meistern „zu wollen und als Quittung dafür die Bodenerkrankung „hinnehmen musste. Aus Hollands Forsten ist vor 30 Jahren „durch den Mund v a n S c h e r m b e e k s zum ersten Mal „der Weckruf ergangen, einzuhalten auf dem bisher ver- „folgten Wege und eine naturgemässere Richtung in den „Forstwirtschaft einzuschlagen. Möge es Hollands Forsten „beschieden sein, als die ersten die Früchte dieser „neuen „Richtung zu ernten“.

In 1923 leerde E r d m a n n ook de toen pas in vollen omvang begonnen heidebebosschingen van het Staatsbosbeheer in Drenthe kennen. Sedert dien tijd heeft dit werk zijn bijzondere belangstelling en het heeft er toe bijgedragen, dat nieuwe vriendschapsbanden, thans met een jongere generatie van boschbouwers, zijn aangeknoopt. Het persoonlijk contact en de voortgezette uitwisseling van gedachten leidden er toe, dat veel van E r d m a n n 's theoretische grondslagen bij de Drentsche heidebebossching aan de practijk konden worden getoetst. Toen onze vereeniging in 1928 de Drentsche bebosschingen als excursiedoel uitkoos, genoten wij het voorrecht, E r d m a n n wederom in ons midden te hebben. Vele lezers zullen zich nog zijn klare en heldere voordracht: „Das Aufforstungsverfahren in dem Forstamt Assen“ herinneren. Hij betoogde, dat het eerste en voornaamste doel van heidebebossching is, den zieken bodem weer gezond te maken; heidegrond in boschgrond te veranderen. Dit is te bereiken door goede grondbewerking, juiste keuze van de houtsoorten, geëigende wijze van aanleg (zoo mogelijk zaaien), dichte dekking en doeltreffende opstandsverpleging.

Voor onzen grooten leermeester was het een bijzonder genoeg, in Juni 1937 met ongeveer 80 leden van de „Deutscher Forstverein, Gruppe Preussen-Nordwesten“ een tweedaagsche excursie naar de Drentsche heidebebosschingen te maken. E r d m a n n hield naar aanleiding hiervan te Bad-Rothenfelde een voordracht over deze bebosschingen en zette nogmaals op de hem eigen, duidelijke en enthousiaste wijze zijn ideeën uiteen¹⁾. In de groote waardeering van onze Duitsche vakgenooten voor het door de Drentsche houtvesters verrichte pionierswerk deelde onze nestor mee!

Als E r d m a n n over eenige dagen zijn tachtigsten verjaardag mag herdenken, zal dat in stilte gebeuren in zijn oude houtvesterswoning, in de nabijheid van zijn bosschen, die hem lief zijn, omdat daar zijn levenswerk ligt. Hij heeft

¹⁾ Deze voordracht is volledig opgenomen in de afleveringen 3, 4 en 5, jaargang 1938, van dit tijdschrift.

dat werk echter uitgedragen, ook naar onze bosschen. Wij willen deze gelegenheid aangrijpen om onzen leermeester dank te brengen voor alles, wat hij voor den Nederlandschen boschbouw heeft gedaan en hem — en dat is voor een leermeester als Erdmann het belangrijkste — nogmaals de verzekering geven, dat zijn werk hier is begrepen en zal worden voortgezet en uitgebouwd.

Wij hopen van ganscher harte, dat Erdmann nog vele jaren voor de zijnen, voor zijn vrienden en voor den boschbouw gespaard moge blijven en dat zijn groote wensch, nogmaals de Nederlandsche bosschen te kunnen bezoeken, in vervulling moge gaan!
